

آموزش جغرافیا در کشورهای جهان

آموزش جغرافیادر کانادا

اشاره

در این شماره همانند دو فصل قبل به معرفی مقایسه‌ای آموزش جغرافیا در دوره‌های معادل راهنمایی و متوسطه ایران در یکی دیگر از کشورهای جهان می‌پردازیم. این مجموعه برگرفته از مطالعه تطبیقی برنامه درسی جغرافیا در دوره راهنمایی و متوسطه کشورهای ایران، هندوستان، مصر، برزیل، کانادا، استرالیا و آلمان است که توسط دکتر مهدی چوبینه و با نظارت دکتر محمود معافی در «کمیته علوم انسانی مؤسسه پژوهشی برنامه‌ریزی درسی و نوآوری‌های آموزشی» در سال ۱۳۸۹ انجام شده است.

مجتبی مقصودی

کارشناس ارشد مدیریت آموزشی

کلیدواژه‌ها: آموزش، آموزش جغرافیا، کانادا.

آموزش جغرافیا

دوره بیست و ششم / شماره ۳ / بهمن ۱۳۹۱

جغرافیا در دوره ابتدایی در پایه‌های اول تا ششم در کشور کانادا به صورت درهم تنیده با دروس تاریخ، آموزش شهروندی و اقتصاد، با نام «مطالعات اجتماعی» تدریس می‌شود

می‌شود. از جمله دروس اصلی اجباری که در نظام‌های آموزشی ایالات کشور بسیار متغیرند، می‌توان به دروس زبان اصلی آموزشی، ریاضیات، هنر، علوم اجتماعی، تربیت بدنی، علوم دینی و اخلاق اشاره کرد.

آموزش جغرافیا در کشور کانادا در دوره راهنمایی و متوسطه

مطالعه موردی: ایالت انتاریو
(الف) دوره ابتدایی (سال ششم ابتدایی)
جغرافیا در دوره ابتدایی در پایه‌های اول تا ششم در کشور کانادا به صورت درهم تنیده با دروس تاریخ، آموزش شهروندی و اقتصاد، با نام «مطالعات اجتماعی» تدریس می‌شود. هدف این برنامه مطالعه جوامع از سطح محلی تا سطح جهانی، میراث این جوامع، نظام طبیعی و ماهیت شهروندی است. دانش‌آموزان در این برنامه مفاهیم اساسی مطالعات اجتماعی نظیر تغییر، فرهنگ، محیط، قدرت و پویایی محیط را یاد می‌گیرند. آن‌ها با کانادا، نقش شهروندان در جامعه دموکرات و دارای تنوع فرهنگی، و وابستگی به بقیه جهان آشنا می‌شوند. آن‌ها در این درس مهارت‌های تحقیق و ارتباط با دیگران را از طریق مطالعات میدانی و کارهای پروژه‌ای کسب می‌کنند. دانش‌آموزان در این مطالعات، نقشه‌ها، کره‌های جغرافیایی و مدل‌ها را به کار می‌گیرند، با رخدادهای تاریخی آشنا می‌شوند و درک خود را از هویت کانادایی و ارزش‌های دموکراسی توسعه می‌بخشند. آن‌ها دیدگاه‌های مختلف را ارزیابی می‌کنند و برای حل مسائل و تصمیم‌گیری در مورد مشکلاتی که با زندگی آن‌ها مرتبط است، به نقد و بررسی اطلاعات می‌پردازند.

(ب) دوره متوسطه، پایه‌های هفتم و هشتم
جغرافیا علم مطالعه مکان است. این علم نظام‌های طبیعی و مردم را مورد مطالعه قرار می‌دهد. به علاوه در مورد این که چگونه مردم و محیط‌ها روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند، تحقیق می‌کند. در مطالعه جغرافیا، دانش‌آموزان یاد می‌گیرند که اطلاعات را جمع‌آوری، سازمان‌دهی و تحلیل کنند، آن‌ها اطلاعات را از مطالعه میدانی، مدل‌ها، شبیه‌سازی‌ها، عکس‌های هوایی، ماهواره‌ها، نقشه‌ها و رایانه به دست می‌آورند.
در کلاس هفتم و هشتم برنامه جغرافیا حول و حوش پنج موضوع مفهومی سازمان‌دهی شده است: موقعیت/ مکان؛ محیط؛ ناحیه؛ تعامل انسان و محیط؛ تحرک جمعیتی. معلمان این پنج موضوع را در برنامه‌ریزی آموزشی به کار می‌گیرند. دانش‌آموزان نیز این موضوعات را

موقعیت جغرافیایی کانادا

کانادا بزرگ‌ترین کشور آمریکای شمالی و دومین کشور وسیع جهان است. این کشور از شمال به اقیانوس منجمد شمالی، از مغرب به اقیانوس اطلس، و از مشرق به اقیانوس اطلس، تنگه دیویس و خلیج بافین محدود است. کانادا از جنوب با ایالات متحده آمریکا هم‌مرز است. مرز این کشور با آمریکا، ۸۸۹۲ کیلومتر طول دارد. سایر کشورهای نزدیک به این کشور، روسیه و گرین‌لند هستند. جمعیت کانادا نزدیک به ۲۸ میلیون نفر است. «انتاریو» و «کبک» پرجمعیت‌ترین ایالات کانادا هستند و در مجموع ۸۰ درصد جمعیت این کشور در این دو ایالت زندگی می‌کنند. اولین ساکنان کانادا سرخ‌پوستان «اینوت» و اسکیموها بودند که عمدتاً در مناطق شمالی کانادا زندگی می‌کنند. فرانسه، زبان یک‌چهارم مردم کانادا را تشکیل می‌دهد و بیشتر فرانسه‌زبانان در ایالت کبک زندگی می‌کنند.

انگلیسی، زبان نزدیک به ۵۰ درصد مردم این سرزمین را تشکیل می‌دهد.

اعقاب این مردم بومیان و بیشتر اسکاتلندی و ایرلندی بوده‌اند. بقیه جمعیت از ایالات متحده آمریکا و سایر کشورها، نظیر آلمان، فلسطین اشغالی، ایتالیا، مجارستان، ایران و دیگر ملیت‌ها به این سرزمین مهاجرت کرده‌اند و تابعیت این کشور را پذیرفته‌اند.^۱

کانادا از ۱۲ ایالت تشکیل شده است که در امور داخلی از جمله آموزش و پرورش استقلال نسبی دارند. از این‌رو برای هر یک از ایالات‌های کانادا نظام آموزشی ویژه‌ای می‌توان تصور کرد که شباهت‌هایی نیز با هم دارند.

ساختار سازمانی نظام آموزش و پرورش در کانادا

نظام آموزشی و ساختار آن در ایالات و قلمروهای کانادا با یکدیگر متفاوت‌اند، اما به‌طور کلی می‌توان گفت نظام‌های آموزشی کشور کانادا از یک دوره پیش‌دبستانی با مدت زمانی بین ۱ تا ۲ سال، دوره آموزش ابتدایی با مدت زمانی بین ۵ تا ۸ سال، و دوره آموزش متوسطه تا پایان پایه دوازدهم تحصیلی، تشکیل شده است.

برنامه‌های آموزشی

برنامه‌های آموزشی در نظام آموزشی کشور کانادا معمولاً در دوره‌های پایین‌تر آموزشی شامل دروس اجباری است. در دوره‌های بالاتر به تدریج تعداد دروس اجباری محدودتر و بر تعداد دروس انتخابی افزوده

جغرافیا علم مطالعه مکان است. این علم نظام‌های طبیعی و مردم را مورد مطالعه قرار می‌دهد

اهداف و رئوس محتوای آموزش جغرافیا

- تشخیص و توضیح موضوعات تحقیق جغرافیایی شامل موقعیت/ مکان، محیط، ناحیه، تعامل و جابه‌جایی؛
- استفاده از منابع گوناگون جغرافیایی و ابزارها در جمع‌آوری اطلاعات فرایندها و ارائه اطلاعات جغرافیایی؛
- تحلیل مسائل جاری محیطی و رخدادها از چشم‌انداز یک یا دو موضوع تحقیق جغرافیایی؛
- تشخیص الگوها در جغرافیای طبیعی و توضیح عواملی که آن‌ها را به وجود می‌آورند؛
- استفاده از منابع و ابزارهای گوناگون به منظور ارائه اطلاعات جغرافیایی درباره سیمای طبیعی زمین و الگوها؛

به منظور پیدا کردن دید جغرافیایی به کار می‌گیرند. از طریق تلفیق جنبه‌های متفاوت مکان، مطالعه جغرافیا فرصت خاصی را فراهم می‌کند تا آن‌ها درباره دنیای اطراف خود مطالعه کنند.

مفاهیم اصلی: برنامه درسی مطالعات اجتماعی، تاریخ و جغرافیا در دوره ابتدایی و پایه‌های هفتم و هشتم پیرامون این مفاهیم بنیادی سازمان‌دهی شده است: نظام‌ها و ساختارها؛ تعاملات و وابستگی؛ محیط؛ تغییر و تداوم؛ فرهنگ؛ قدرت و دولت. در جغرافیا، دانش‌آموزان این مفاهیم را در مطالعه تحولات اجتماعی و تغییرات نامحسوس اشکال طبیعی در یک دوره زمانی طولانی به کار می‌گیرند. این مفاهیم در طول پایه‌های اول تا دوازدهم ثابت هستند که این موضوع موجب تداوم یادگیری در پایه‌های متفاوت می‌شود.

جدول ۱. مفاهیم اصلی، تعریف مفاهیم و مفاهیم مرتبط در درس مطالعات اجتماعی شامل تاریخ، جغرافیا و مدنی

مفاهیم اصلی	تعریف مفاهیم	مفاهیم مرتبط
نظام‌ها و ساختارها	راه‌هایی هستند که انسان و طبیعت از طریق آن‌ها سازمان‌دهی شده‌اند. انسان، نظام‌ها و ساختارها را به وجود آورده است تا جوامع به کار خود ادامه دهند، نظام‌های طبیعی و ساختارها در پاسخ به عوامل طبیعی گوناگون به وجود آمده‌اند.	الگوهای انسانی، جوامع، همکاری، حکومت، علت و معلول، الگوهای طبیعی و محیط
تعاملات و وابستگی	تأثیرات متقابل بین نظام‌ها و ساختارهای انسانی و طبیعی، فرایندهای انسانی و طبیعی، و اجزایی که آن‌ها را به هم مرتبط و سازگار می‌کنند و روی آن‌ها تأثیر دارند.	رابطه علت و معلولی، الگوهای انسانی و طبیعی، تجارت و مبادلات، جهانی‌شدن، ارتباطات، حقوق مدنی و مسئولیت، اکولوژی
محیط	عناصر طبیعی و ساخته شده که زمین از آن‌ها شکل گرفته و با هم یک شبکه پیچیده را به وجود آورده‌اند.	نظام‌های انسانی و طبیعی، الگوهای انسانی و طبیعی، بهره‌برداری و استفاده از منابع، نواحی، اکوسیستم، شهرگرایی
تغییر و تداوم	تغییر از طریق تفاوت‌هایی که در طول زمان به وجود می‌آیند، تجلی پیدا می‌کند و از طریق مقایسه پدیده‌ها و زمینه‌هایی که در طول زمان‌های متفاوت به وجود آمده‌اند، شناخته می‌شود. تداوم ثبات و ارتباطات را در طول زمان می‌رساند و از طریق کشف نیروهای داخل در طبیعت و جوامع انسانی که این ثبات را ایجاد کرده و گذشته و حال را به هم پیوند داده‌اند، شناخته می‌شود. تغییر و تداوم معیارهای اساسی برای ارزیابی توسعه نظام‌های انسانی و طبیعی به‌شمار می‌روند.	رابطه علت و معلولی، نظام‌های انسانی و طبیعی، الگوهای انسانی و طبیعی، زمان، تداوم پایدار، سنت، کشمکش‌ها
فرهنگ	شیوه زندگی است که در یک جمعیت خاص به وجود آمده و متأثر از محیط طبیعی است. فرهنگ چارچوبی مفهومی برای تفسیر جهان فراهم می‌کند و بر درک ما از زمان، مکان، هویت، مقصود زندگی و تغییر مؤثر است.	معنویت، مذهب، ایدئولوژی، اقتصاد، سیاست و نظام‌های قانونی، ارتباطات و زبان، ساختارهای خانوادگی و اجتماعی، تعلیم و تربیت، مهاجرت، تنوع
قدرت و دولت	شامل ابزارها و ساختارهای حمایتی، قوانین و مقررات در اجتماع و جامعه جهانی است.	دموکراسی، عدالت، امنیت، حقوق و مسئولیت‌ها، تضاد و همکاری، ارتباطات، قدرت

محتوای آموزش جغرافیا در پایه‌های هفتم و هشتم در حیطه‌های دانش، درک و فهم، تحقیق / جست‌وجو، مهارت‌های ارتباطی، نقشه و کره و مهارت‌های گرافیکی، و در نهایت کاربرد مورد تأکید قرار گرفته است

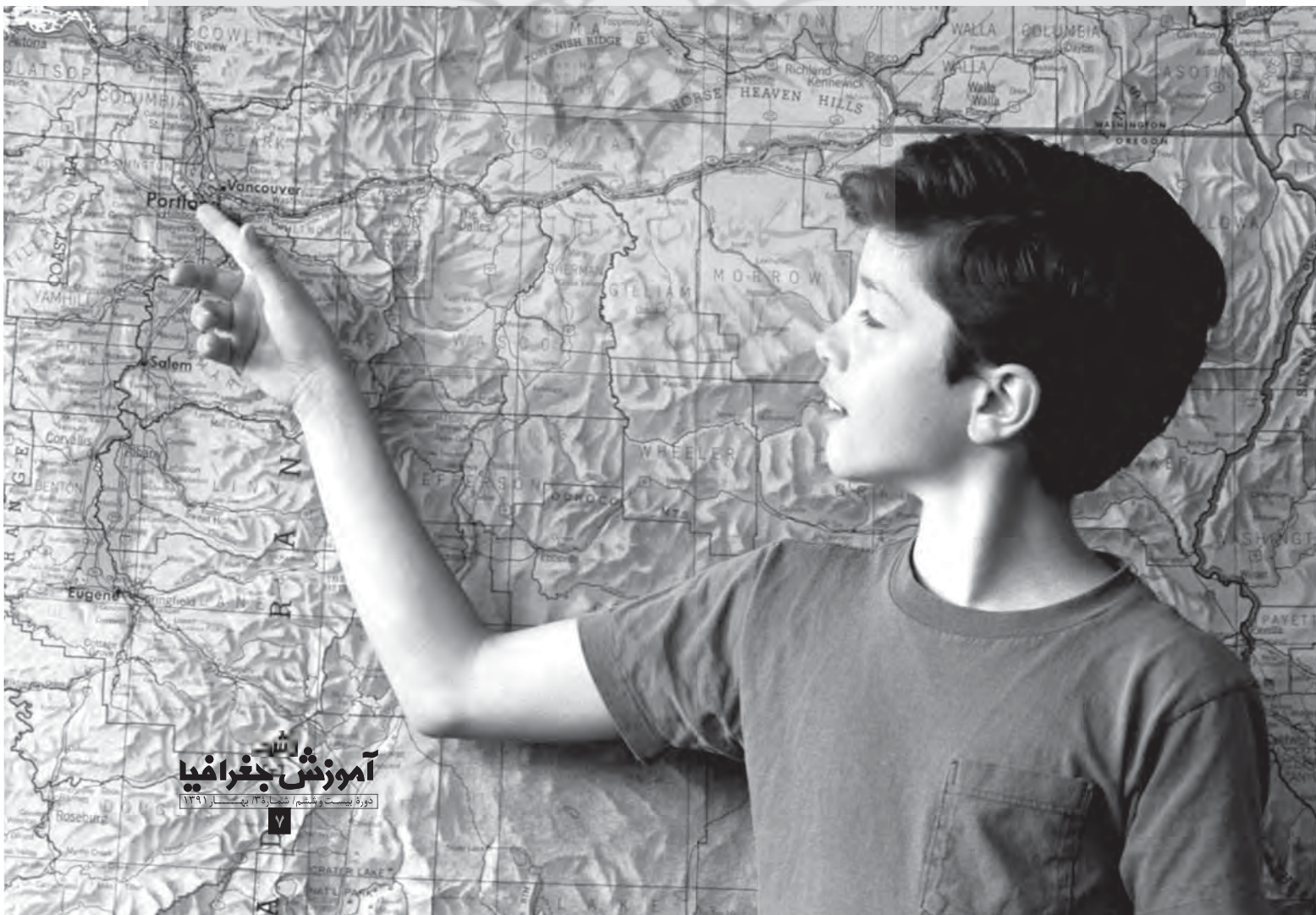
همان‌طور که در جدول‌های ۲ و ۳ آمده است، محتوای آموزش جغرافیا در پایه‌های هفتم و هشتم در حیطه‌های دانش، درک و فهم، تحقیق / جست‌وجو، مهارت‌های ارتباطی، نقشه و کره و مهارت‌های گرافیکی، و در نهایت کاربرد مورد تأکید قرار گرفته است. در پایه هفتم محتوای آموزش شامل موضوعات تحقیق جغرافیایی، الگوها در جغرافیای طبیعی و منابع طبیعی است. در پایه هشتم این موضوعات عبارت‌اند از: الگوها در جغرافیای انسانی، نظام اقتصادی و

توضیح این که انسان چگونه منابع طبیعی را مورد استفاده قرار می‌دهد و مدیریت می‌کند و تشخیص عواملی که بر اهمیت این منابع اثر می‌کند؛ استفاده از منابع و ابزارهای گوناگون به‌منظور ارائه اطلاعات جغرافیایی درباره توزیع، استفاده و اهمیت منابع طبیعی؛ توصیف راه‌های مثبت و منفی که فعالیت‌های انسانی می‌تواند بر استفاده پایدار از منابع و سلامت محیط تأثیر کند.

جدول ۲. محتوای آموزشی در پایه هفتم

دانش و درک و فهم		
منابع طبیعی	الگوها در جغرافیای طبیعی	موضوعات تحقیق جغرافیایی
<p>* روش‌هایی که مردم منابع احیاپذیر و تجدیدنشدنی را به‌کار می‌گیرند و نحوه استفاده از این منابع برای تأمین نیازهای خودشان</p> <p>* الگوهای توزیع و استفاده از منابع طبیعی در نقاط گوناگون جهان</p> <p>* راه‌هایی که فناوری در نحوه استفاده ما از منابع طبیعی تأثیر کرده است (برای مثال، کشت، مدیریت، استخراج، پردازش و بازاریابی)</p> <p>* مفهوم توسعه پایدار و الزامات آن برای یک محیط سالم</p> <p>* اهمیت اقتصادی منابع طبیعی برای یک کشور خاص (برای مثال، ماهی‌گیری در امتداد سواحل کانادا، الماس در آفریقای جنوبی، و نفت برای خاور میانه)</p>	<p>* انواع متفاوت عوارض زمین و نحوه به‌کارگیری آن‌ها در توصیف ناحیه</p> <p>* الگوهای عوارض زمین در جهان (برای مثال، کوه‌های چین‌خورده در طول سواحل غربی آمریکای شمالی و جنوبی، حوضه‌های آبریز قاره‌ای و نظام رودها)</p> <p>* الگوهای آب و هوایی و تأثیر عوامل گوناگون در شکل‌گیری این الگوها (برای مثال، طول جغرافیایی، عرض جغرافیایی، سیستم بادهای جهان، توده‌های هوا، مجاورت با دریاها و اقیانوس‌ها، و جریانات دریایی)</p> <p>* اثرات پدیده‌های طبیعی (برای مثال، تورنادو، زلزله و طوفان‌های حاره‌ای روی مردم و محیط)</p> <p>* الگوهای پوشش گیاهی و تأثیر عوامل گوناگون روی این الگوها از جمله آب‌وهوا، عوارض زمین، انواع خاک و رقابت برای تولید مواد غذایی (برای مثال، عوارض زمین، تولید غلات، و اقلیم: مناطق مداری/ تولید میوه)</p>	<p>* مفهوم موقعیت و مکان، مفهوم محیط، محیط اطراف و تأثیرات آن روی مردم، مفهوم ناحیه، مفهوم تعامل انسان با محیط، مفهوم جابه‌جایی (جریان جابه‌جایی انسان، کالاها، اطلاعات و عواملی که روی این جریان اثر می‌گذارند)</p> <p>* طرح سؤالاتی در مورد مقررات دولت در ارتباط با صید ماهی و برنامه‌ریزی شهری</p> <p>* به‌کارگیری واژگان و اصطلاحات جغرافیایی به نحو درست (برای مثال، پدیده، مشکل، جانبداری، حقیقت، عقیده، موقعیت مطلق، موقعیت نسبی، تعامل و ناحیه) برای توصیف تحقیقات و مشاهدات دانش‌آموزان</p>
تحقیق / جست‌وجو و مهارت‌های ارتباط		
<p>* طرح سؤالاتی در ارتباط با مدیریت و استفاده از منابع طبیعی (برای مثال، اهمیت منابع معدنی کانادا و استخراج آن‌ها برای اقتصاد کشور چه قدر است؟ کشف یک معدن طلا و الماس بر محیط اطراف آن چه تأثیری خواهد گذاشت؟ چگونه ما می‌توانیم از تداوم بهره‌برداری از یک منبع مطمئن شویم؟ چگونه تغییرات در فناوری، در استخراج از منابع طبیعی و بهره‌برداری از آن تأثیر دارد؟)</p> <p>* پیدا کردن و ثبت اطلاعات از منابع اولیه و ثانویه (برای مثال: منابع اولیه: مشاهدات شخصی، مصاحبه، مطالعه میدانی، و منابع ثانویه: نقشه‌ها، تصاویر، نمودارها، مواد چاپی، ویدیو، سی‌دی و سایت‌های اینترنتی)</p> <p>* نشان دادن نتایج جست‌وجوها در موضوعات خاص برای بینندگان با استفاده از اسلاید رایانه‌ای، ویدیو و وب‌سایت، و ارائه شفاهی، یادداشت کتبی و توصیف، جدول، چارت، نمودار، نقشه، مدل و شکل (برای مثال، تولید یک پوستر برای نمایش استفاده صحیح از منابع طبیعی، یا ارائه یک طرح در زمینه استخراج از منابع یک محیط خاص و حساس مانند توندرا یا کف (اقیانوس)</p>	<p>* طرح سؤالاتی در مورد الگوهای طبیعی (برای مثال، چه چیزی موجب متفاوت شدن ویژگی انواع سیستم‌های رودخانه‌ای در نقاط گوناگون جهان شده است؟ شباهت و تفاوت‌ها بین کوه‌های کاسکید و کوه‌های راکی چیست؟ آلوده شدن دریاچه‌های بزرگ چه تأثیری روی زندگی مردم کانادا داشته است؟ باران‌های اسیدی چه تأثیری روی بهره‌برداری از جنگل‌ها داشته‌اند؟)</p> <p>* بهره‌گیری از منابع اولیه و ثانویه (برای مثال، منابع اولیه: عکس‌های هوایی و ماهواره‌ای، مصاحبه، مطالعات میدانی، و منابع ثانویه: نقشه‌های اقلیمی، تصاویر، مواد چاپی، ویدیو، سی‌دی و سایت‌های اینترنتی)</p> <p>* نشان دادن نتایج تحقیقات و تحلیل‌ها برای مقاصد خاص به بینندگان، استفاده از اسلاید، ویدیو و وب‌سایت، و ارائه مطالب به صورت شفاهی و کتبی، توصیف، جدول، چارت، دیگرام، نقشه، مدل و شکل (برای مثال، تهیه نقشه برای نمایش ارتباط بین شرایط طبیعی کشور و فعالیت‌های تفریحی، تهیه یک مدل از الگوهای طبیعی متفاوت، ارائه یک اسلاید رایانه‌ای برای نمایش این که چگونه رشته‌کوه‌های جهان به‌وجود آمده‌اند)</p>	<p>* کاربرد اطلاعات از منابع اولیه و ثانویه (برای مثال، مصاحبه، آمار، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای، ارتباطات زنده، منابع ثانویه، نقشه‌ها، نمودارها، تصاویر، مواد چاپی، ویدیو، سی‌دی و اینترنت) در تحقیق جغرافیایی</p> <p>* نمایش نتایج تحقیق درباره موضوعات گوناگون با استفاده از اسلاید، رایانه، ویدیو، وب‌سایت، بیان شفاهی و کتبی و گزارشات، ترسیم جداول، چارت، نمودار، نقشه، مدل و شکل‌ها (برای مثال، نتایج مصاحبه با مسئولین در مورد محدودیت دولت در زمینه ماهی‌گیری و نمایش آن)</p> <p>* انتخاب یک موضوع محیطی که بیانگر یک مسئله جغرافیایی است و توضیح می‌دهد که چرا افراد و گروه‌ها در مورد این مسئله دیدگاه‌های متفاوتی دارند (برای مثال، موضوع تأثیر از بین بردن پوشش گیاهی و شغل چوب‌برها)</p>

<p>* استفاده از واژگان و اصطلاحات جغرافیایی (برای مثال، جریان منابع، منابع تجدیدناپذیر، تجدیدپذیر و توسعه پایدار)، برای توصیف جست‌وجوها و مشاهدات</p>	<p>* استفاده از واژگان و اصطلاحات جغرافیایی مناسب (برای مثال، طبقه‌بندی، نمودار اقلیمی، الگو، طول جغرافیایی، عرض جغرافیایی، خطوط منحنی میزان) به منظور توصیف تحقیق انجام شده و مشاهدات.</p>	
<p>نقشه، کره جغرافیایی و مهارت‌های گرافیکی</p>		
<p>* تهیه نقشه برای نشان دادن منابع طبیعی کانادا * استفاده از نقشه‌های موضوعی برای شناسایی الگوهای منابع طبیعی (برای مثال، موقعیت منابع بارزش)</p>	<p>* کاربرد انواع نقشه‌های موضوعی و توپوگرافی در تشخیص الگوهای جغرافیای طبیعی * ساختن، تفسیر و مقایسه نمودارهای اقلیمی * استفاده از خطوط منحنی میزان در نمایش ارتفاع روی نقشه (برای مثال، کوه المپوس و کوه فوجی‌سان) * ترسیم یک نمودار برش عرضی از نقشه‌های توپوگرافی (برای مثال، عوارض زمین یا نیم‌رخ رودخانه)</p>	<p>* تهیه و استفاده از نقشه‌ها برای مقاصد گوناگون (برای مثال، نقشه موضوعی از نواحی که در آن‌ها طوفان‌های حاره‌ای اتفاق می‌افتند و الگوهای محیطی را نشان می‌دهند یا یک نقشه موضوعی از نواحی که در آن‌ها جنگل‌زدایی صورت گرفته است)</p>
<p>کاربرد</p>		
<p>* تهیه گزارش (برای مثال، با استفاده از روزنامه، تلویزیون و وبسایت) در مورد عواملی که روی آینده بهره‌برداری از منابع مؤثر خواهند بود (برای مثال، ماهی‌گیری بیش از حد، قطع کامل درختان، توسعه بیش از حد شهرها، دسترسی به منابع) * دفاع از یک نقطه‌نظر در مورد این که چگونه باید از یک منبع بهره‌برداری کرد</p>	<p>* تحقیق و گزارش در مورد الگوهای جهانی عوارض زمین، اقلیم و پوشش گیاهی که برای تخصصی کردن انواع کشاورزی لازم است (برای مثال، کشت سیب‌زمینی، پنبه، برنج، قهوه، آناناس، نیشکر، پرورش گوسفند، گاو و مزارع دام‌داری) * تحقیق در مورد ویژگی‌های طبیعی و اقلیمی مکان‌های مورد علاقه گردشگران و به‌کارگیری یک مدل تصمیم‌گیری در انتخاب مکان‌های مناسب برای مسافرت</p>	<p>* به‌کارگیری منابع مطالعاتی در یک یا دو موضوع تحقیق در تهیه یک گزارش (برای مثال، روزنامه، رادیو، تلویزیون و وبسایت) در یک رخداد محیطی واقعی و یا غیرواقعی (برای مثال، آتش‌سوزی در جنگل، ریختن زباله در یک نقطه به شیوه غیرقانونی، کشف نفت، تخریب جنگل، پخش یک بیماری فراگیر، خشک‌سالی، بهره‌برداری از یک معدن جدید، تهیه شدن یک محل به لحاظ صید ماهی)</p>

جدول ۳. محتوای آموزشی در پایه هشتم

دانش و درک و فهم		
مهاجرت	نظام‌های اقتصادی	الگوها در جغرافیای انسانی
<p>* شناسایی عواملی که موجب جابه‌جایی انسان‌ها از مکانی به مکان دیگر می‌شود؛ از جمله: زور و فشار (برای مثال، فشارهای سیاسی، خشک‌سالی، جنگ، نبود آزادی، تبعیض و شکنجه) یا جاذبه (برای مثال، فرصت‌های کاری، امنیت و آب و هوا)</p> <p>* شناخت موانع مهاجرت (برای مثال، طبیعی، مالی، قانونی، سیاسی و عاطفی)</p> <p>* نقش فناوری در بهبود تحرک انسانی</p> <p>* اجزای یک فرهنگ (برای مثال، زبان، سازمان اجتماعی، نظام‌های تعلیم و تربیت، باورها و آداب و رسوم) چگونه از مهاجرت‌ها تأثیر می‌پذیرد؟</p> <p>* توصیف اثرات مهاجرت بر توسعه کانادا (برای مثال، ویژگی‌های چند فرهنگی سکونت در مناطق روستایی و شهری، جابه‌جایی بین ایالتی و جذب مغزها)</p>	<p>* طراحی سؤالات اساسی که همه نظام‌های اقتصادی باید به آن جواب دهند: چه کالاهایی باید تولید شوند؟ چگونه تولید شوند؟ برای چه کسانی تولید شوند؟ توسط چه کسانی تولید شوند و چگونه توزیع شوند؟</p> <p>* توصیف ویژگی‌های نظام‌های اقتصادی (برای مثال، سنتی، سرمایه‌داری و برنامه‌ای) و توصیف این‌که چرا بیشتر کشورها از جمله کانادا دارای یک نظام اقتصادی مخلوط هستند.</p> <p>* توصیف این‌که چگونه منابع اقتصادی خاص موجود (برای مثال، کمیت و کیفیت زمین، نیروی کار، سرمایه، و توانایی کارآفرینی) در موقعیت اقتصادی یک ناحیه تأثیر دارد.</p> <p>* ارائه مثال‌هایی از سه نوع صنعت- فعالیت‌های نوع اول (منابع، نوع دوم (تولید) و نوع سوم (خدمات)- و توصیف این‌که چگونه این صنایع در کانادا توسعه یافته‌اند.</p>	<p>* شناسایی سه الگوی مهم در سکونتگاه انسانی (خطی، پراکنده و خوشه‌ای)</p> <p>* عواملی که بر توزیع جمعیت مؤثر است (برای مثال، تاریخ، محیط طبیعی، توسعه فناوری و نحوه مهاجرت/ الگوها)</p> <p>* مقایسه ویژگی‌های مکان‌ها با تراکم بالا و پایین جمعیت</p> <p>* چگونه مکان و شرایط روی الگوی سکونت تأثیر می‌کند</p> <p>* توصیف انواع کاربری زمین (برای مثال، سکونت، تفریح، کشاورزی، اداری، تجاری، صنعتی، برای حمل و نقل، ارتباطات، بهره‌برداری و فضاهای عمومی)</p> <p>* خلاصه کردن انواع عواملی که روی الگوهای شهرگرایی، صنعتی شدن و حمل و نقل تأثیر می‌گذارند</p>
جست‌وجو/ تحقیق و مهارت‌های ارتباطی		
<p>* طرح سؤالاتی در مورد مهاجرت و تحرک (برای مثال، موانع امروزه برای جلوگیری از مهاجرت به کانادا چیست؟ در چه زمانی‌هایی مهاجرت به کانادا دشوار بوده است؟ مهاجرین به کانادا بیشتر از چه کشورهایی بوده‌اند و مهاجران در این سرزمین به کجاها مهاجرت کرده‌اند؟)</p> <p>* جمع‌آوری اطلاعات مرتبط از منابع گوناگون اولیه و ثانویه (برای مثال، منابع اولیه: بررسی‌ها، آمارها، مصاحبه، مطالعات میدانی، و منابع ثانویه: نقشه‌ها، تصاویر، مواد چاپی، ویدیو، سی‌دی و منابع اینترنتی)</p> <p>* نشان دادن نتایج جست‌وجو در ارتباط با موضوع مهاجرت با استفاده از اسلاید رایانه‌ای، ویدیو، و ارائه به‌صورت شفاهی، یادداشت کتبی و گزارش، جدول، چارت، نقشه، مدل و نمودار (برای مثال، در نقش یک داستان/ مجلاتی که از مشکلاتی که مهاجران در گذشته و حال با آن مواجه بوده‌اند، تولید یک اسلاید که نشان می‌دهد چگونه تغییرات فناوری بر جابه‌جایی انسان‌ها تأثیر کرده است، تولید یک ویدیو برای تشویق مهاجران به آمدن به کانادا و زندگی در آن)</p>	<p>* طراحی سؤالاتی در زمینه نفوذ اقتصادی و وابستگی‌ها (برای مثال، بهترین مکان برای ایجاد صنایع چوب در کانادا کجاست؟ انواع صنایع در کانادا چگونه از قرن نوزدهم به بعد تحول یافته‌اند؟ چگونه فناوری موجب تغییر یک صنعت خاص شده است؟)</p> <p>* مشخص کردن اطلاعات مورد نیاز که می‌توان از منابع اولیه و ثانویه به دست آورد (برای مثال، منابع اولیه: آمارها، مصاحبه‌ها، انتشارات مطالعات میدانی، مسافرت‌های میدانی و بازدید از یک صنعت محلی، و منابع ثانویه: نقشه‌ها، تصاویر، مواد چاپی، ویدیو، سی‌دی و سایت‌های اینترنتی)</p> <p>* نشان دادن نتایج جست‌وجو در ارتباط با موضوعی خاص برای بینندگان، با استفاده از اسلاید رایانه‌ای، ویدیو و وبسایت، و ارائه به‌صورت شفاهی، یادداشت کتبی و گزارش، تصویر، جدول، چارت، نقشه، مدل و نمودار (برای مثال، استفاده از یک نمایش مختصر برای تشریح یک صنعت، تولید یک نقشه برای نشان دادن موقعیت منابع طبیعی و مواد خام مورد نیاز برای یک صنعت)</p> <p>* استفاده صحیح از واژگان و اصطلاحات جغرافیایی (برای مثال، اقتصاد، سنتی، برنامه‌ای، بازاری و اقتصاد</p>	<p>* طرح سؤالاتی در مورد ویژگی‌های جمعیت و الگوها (برای مثال، برای نگه‌داری کیفیت بالای زندگی چه شرایطی مورد نیاز است؟ ارتباط بین نرخ باسادی و GNP چیست، دانش‌آموزان برای توسعه ملی چه کاری می‌توانند انجام دهند؟)</p> <p>* استفاده از اطلاعات مرتبط با منابع متفاوت اولیه و ثانویه (برای مثال، منابع اولیه: مصاحبه‌ها، مطالعات میدانی، بررسی‌ها، و منابع ثانویه: آمارها، نقشه‌ها، نمودارها، تصاویر، مواد چاپی، ویدیو، سی‌دی، و سایت‌های اینترنتی)</p> <p>* نمایش نتایج جست‌وجو در ارتباط با مقاصد خاص برای بینندگان و استفاده از اسلاید‌های رایانه‌ای، ویدیو و وبسایت، و ارائه به شیوه شفاهی و مکتوب، گزارش، تصویر، جدول، چارت، نقشه، مدل و شکل (برای مثال، تولید شکل‌ها برای مقایسه عواملی که روی کیفیت زندگی تأثیر می‌کند، تولید یک بروشور تصویری که ویژگی‌های مثبت برای پیشرفت یک کشور را نشان می‌دهد.</p>

مهاجرت.

(د) آموزش علوم اجتماعی و انسانی در پایه‌های یازدهم و دوازدهم، آموزش علوم اجتماعی و انسانی در پایه‌های دوازدهم، مانند پایه‌های نهم و دهم، شامل علوم اجتماعی عمومی، مطالعات خانواده، فلسفه و مذاهب جهان است. این حوزه‌های یادگیری به لحاظ موضوع و رویکرد متفاوت و هر کدام به دنبال کشف برخی از جنبه‌های جامعه انسانی، افکار و فرهنگ هستند.

حوزه یادگیری مطالعات خانواده شامل دروس متفاوتی است که تنها یک موضوع آن ارتباط بیشتری با موضوع آموزش جغرافیا دارد. دروس دیگر به نحوی به ایجاد آمادگی در دانش‌آموزان در زندگی آینده توجه دارند.

(ج) آموزش علوم اجتماعی و انسانی در پایه‌های نهم و دهم آموزش علوم اجتماعی در پایه‌های دهم و یازدهم در ایالت انتاریو شامل علوم اجتماعی عمومی، مطالعات خانواده، فلسفه و خدانشناسی و مذاهب جهان است. علوم اجتماعی عمومی شامل جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و مردم‌شناسی است. مقصد کلی این دروس آن است که دانش‌آموزان یاد بگیرند چگونه به خود، خانواده، جوامع محلی و جامعه خود نگاه کنند و از این طریق معنای زندگی را از طریق تفکر در دنیای اطراف خود پیدا کنند. زمان تدریس برای هر یک از دروس فوق ۵۵ ساعت است و آموزش جغرافیا به‌عنوان یک درس مستقل در پایه‌های نهم و دهم در برنامه درسی علوم اجتماعی وجود ندارد.

<p>* استفاده از واژگان و اصطلاحات مورد نیاز (برای مثال، قابل دست‌رسی بودن، موانع، مهاجرت، تحرک، کوچ کردن، ترک وطن، روش‌های حمل و نقل، عوامل فشار و عوامل جاذبه) برای توصیف جست‌وجوها و مشاهدات</p>	<p>مخلوط، ذخیره، تقاضا، تولید، کالاها، خدمات، مصرف، بازار، توزیع، واردات، صادرات، زمین، کارآفرینی، سرمایه، و صنایع اولیه، و ثانویه و نوع سوم) برای توصیف جست‌وجوها و مشاهدات</p>	<p>از ۱۰ کشور پیشرفته و در حال توسعه، تفسیر هرم سنی جمعیت در پیش‌بینی وضعیت آینده جمعیت در سایر کشورها) * استفاده صحیح از واژگان و اصطلاحات جغرافیایی (برای مثال، مکان، وضعیت روستا، توسعه‌یافته، در حال توسعه، شهرگرایی، تراکم جمعیت، پراکندگی جمعیت، تولید خالص ملی (GDP)، هم‌بستگی، نرخ تولد و مرگ، و امید به زندگی)، در توصیف جست‌وجوها و مشاهدات</p>
<p>نقشه، کره جغرافیایی و مهارت‌های گرافیکی</p>		
<p>* استفاده از نقشه‌ها برای تشخیص الگوهای مهاجرت (برای مثال، موقعیت نواحی که مهم‌ترین منابع مهاجرت به کانادا بوده‌اند، و سهم مناطق گوناگون جهان در مهاجرت به کانادا)</p>	<p>* استفاده از نقشه‌های موضوعی برای شناسایی الگوهای اقتصادی (برای مثال، موقعیت صنایع در ارتباط با مواد خام، بازار و حمل و نقل، جریان تجارت بین کشورها، و منابع نیروی کار)</p>	<p>* تولید و استفاده از نقشه‌های گوناگون برای مقاصد خاص (برای مثال، نشان دادن کاربری‌های زمین، جاده‌های حمل و نقل، توزیع جمعیت، و مکان‌های مورد علاقه گردشگران) * تولید و تفسیر نمودارهای ساده پراکندگی برای تعیین هم‌بستگی بین ویژگی‌های جمعیتی * ساختن و ارزیابی هرم‌های سنی جمعیت در پیش‌بینی گرایش‌های آینده ویژگی‌های جمعیت</p>
<p>کاربرد</p>		
<p>* استفاده از مدل تصمیم‌گیری برای انتخاب بهترین مکان برای زندگی و ارائه آن به سایر هم‌کلاسی‌ها * جست‌وجو در مورد ریشه‌های مهاجرت افراد و ارائه آن به کلاس و تأثیر این مهاجرت‌ها در توسعه کانادا</p>	<p>* مقایسه اقتصاد برخی از کشورهای مهم و توصیف علل موفقیت این کشورها، توجه به عوامل موفقیت صنعتی، دسترسی به منابع و دسترسی به بازارها * جست‌وجو و تشریح مزایا و معایب درگیر شدن کانادا در اتحادیه‌های مهم تجاری / توافق‌ها (برای مثال، موافقت‌نامه تجارت آزاد آمریکای شمالی و سازمان تجارت جهانی (WTO)) * جست‌وجو و توصیف این‌که چگونه یک صنعت موجود و یا جدید بر اقتصاد یک ناحیه تأثیر می‌گذارد</p>	<p>* مقایسه ویژگی‌های کلیدی (برای مثال، کیفیت زندگی، سطح صنعتی شدن و شهرگرایی) از تعدادی کشورها توسعه‌یافته و در حال توسعه * جست‌وجو در مورد رویکردهای شغلی و پیش‌بینی مهارت‌های مورد نیاز برای پاسخ‌گویی به نیازهای جمعیتی در حال تغییر کانادا</p>

مهارت‌ها را با مسائل و مشکلات مرتبط سازند؛ برای مثال، چالش‌های همراه با توسعه پایدار و یا مزایا و معایب جوامع اقتصادی گوناگون و یا رویکردهای فعلی در اشتغال و محل کار. مرتبط کردن موضوعات تاریخی و جغرافیایی با دنیای خارج از مدرسه، با هدف شناسایی حوزه‌های مطالعاتی بسیار اهمیت دارد، زیرا این موضوعات تنها مطالبی برای یادگیری مدرسه‌ای نیستند بلکه حوزه‌های مهمی هستند که زندگی دانش‌آموزان، جوامع و جهان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. نگرش دانش‌آموزان در مورد درس مطالعات اجتماعی، جغرافیا و تاریخ بسیار مهم است و روی انتظارات آن‌ها از این درس تأثیر دارد. روش‌های تدریس و فعالیت‌های یادگیری باید به دنبال تشخیص ارزش و ارتباط این مطالب با زندگی آن‌ها باشد. به همین دلیل، دادن انگیزه به کار و یادگیری نقش مهمی دارد. دعوت از افراد مطلع، بازدید از مکان‌ها، موزه‌ها، ساختمان‌ها و مناظر جغرافیایی (برای مثال، پدیده‌های طبیعی و رودها)، گالری‌های هنر و جشن‌های محلی، از جمله مواردی هستند که معلمان در تدریس مورد استفاده قرار می‌دهند. این تجربیات به

درس «فضاهای زندگی و سرپناه» با موضوع جغرافیا مرتبط است. این درس نیم‌واحدی و اختیاری است. سازمانی بین‌رشته‌ای دارد و به مدت ۵۵ ساعت ارائه می‌شود. این درس یکی از درس‌های جالب در پایه یازدهم است که به دنبال تحلیل موضوع انواع فضاهای زندگی و اشکال سرپناه و چگونگی پاسخ آن‌ها به نیازهای طبیعی، اجتماعی، عاطفی و فرهنگی مردم است. هم‌چنین بیان می‌دارد که ارزش‌ها چگونه در انواع فضاهای زندگی منعکس می‌شوند و الگوهای زندگی و توسعه اقتصادی و فناوری در فضاهای زندگی چگونه است (برای اطلاع بیشتر در مورد اهداف آموزشی و رئوس محتوای درس فضاهای زندگی و سرپناه به اصل پژوهش مراجعه فرمایید).

راهبردهای یاددهی-یادگیری در آموزش جغرافیا

وظیفه معلم تدارک فعالیت‌ها و تکالیفی است که به دانش‌آموزان در تسلط بر مفاهیم پایه اصلی و مهارت‌های جست‌وجو و تحقیق کمک می‌کند. برای این که برنامه‌ها جالب و مرتبط باشند، آن‌ها باید دانش و

دانش‌آموزان فرصت می‌دهند که با سرزمین و مردم خود و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند، آشنا شوند.

معلم‌ان در این دروس مسئول پیش‌بینی راهبردهای آموزشی مناسب برای ارزیابی و سنجش عملکرد دانش‌آموزان هستند. آن‌ها موظف هستند که انواع راهبردهای تدریس و ارزش‌یابی را در کلاس به خدمت بگیرند و برنامه را با توجه به نیاز دانش‌آموزان سازمان‌دهی کنند. آن‌ها در فرایند تدریس باید مهارت‌های تحقیق و ارتباطی را در دانش‌آموزان از طریق وسایل متفاوت به منظور فهم مفاهیم بنیادی پرورش دهند؛ فعالیت‌هایی که پیش‌بینی می‌شود باید دانش‌آموزان را با شرایط اجتماعی، اقتصادی و محیطی جامعه خود و جهانی که در آن زندگی می‌کنند، آشنا سازند. فرصت‌هایی که فراهم می‌شوند، دانش و مهارت‌ها را به پهنه‌ای از زمینه‌ها مرتبط می‌کنند و بدین طریق دانش‌آموزان یاد می‌گیرند که یادگیرندگان مادام‌العمری باشند.

از دانش‌آموزان انتظار می‌رود که صادقانه متعهد به کار و مطالعه باشند و یاد بگیرند که با هم کار کنند. آن‌ها باید فعالیت‌های خارج از کلاس را برای غنی‌سازی یادگیری‌های خود دنبال کنند. برای مثال به آن‌ها توصیه شده پرونده‌ای از کارهای خود در این حوزه درست کنند و منابعی را که به آن‌ها کمک می‌کند تا یادگیری‌های خود را کامل سازند، شناسایی کنند.

ارزش‌یابی از پیشرفت یادگیری دانش‌آموزان

مقصد اولیه ارزش‌یابی و سنجش در نظام آموزشی کانادا، بهبود یادگیری دانش‌آموزان است. اطلاعاتی که از طریق آزمون‌ها جمع‌آوری می‌شوند، به معلم کمک می‌کنند تا نقاط قوت و ضعف دانش‌آموزان و پیشرفت آن‌ها را در تحقق انتظارات برنامه درسی مشخص کنند. همچنین، اطلاعات به دست آمده به معلم‌ان در انطباق برنامه درسی و رویکردهای آموزشی با نیازهای دانش‌آموزان و ارزیابی اثرات کلی برنامه و عملکردهای کلاسی کمک می‌کنند.

سنجش فرایند جمع‌آوری اطلاعات از منابع گوناگون (از جمله تکالیف، پروژه‌ها، عملکردها و آزمون) انجام می‌گیرد. این اطلاعات مشخص می‌کند که دانش‌آموزان تا چه اندازه به انتظارات برنامه درسی دست یافته‌اند. به‌عنوان بخشی از ارزش‌یابی، لازم است که معلم‌ان به دانش‌آموزان بازخوردی توصیفی ارائه کنند. این بازخورد به کوشش‌های

آن‌ها در جهت بهبود عملکرد درسی جهت می‌دهد. به‌علاوه، ارزش‌یابی به فرایند قضاوت در مورد کیفیت کار دانش‌آموزان بر مبنای معیارهای مشخص و تعیین ارزش کیفیت یادگیری‌ها اشاره می‌کند. نتیجه ارزش‌یابی، در دوره ابتدایی بر مبنای درجه‌بندی حرفی (پایه‌های اول تا ششم) و در پایه‌های هفتم و هشتم به‌صورت درصدی بیان می‌شود. سنجش و ارزش‌یابی بر مبنای انتظارات ایالتی و سطوح پیشرفت در راهنمای برنامه درسی است.

به‌منظور اطمینان از روایی و اعتبار سنجش و ارزش‌یابی و این‌که ارزش‌یابی به بهبود یادگیری دانش‌آموزان منجر می‌شود، معلم‌ان راهبردهای زیر را به کار می‌گیرند:

● مشخص می‌کنند که دانش‌آموزان چه چیزی را و تا چه میزان یاد گرفته‌اند.

● ارزش‌یابی بر مبنای دانش و مهارت‌ها و سطوح یادگیری تعیین شده در راهنمای برنامه درسی صورت می‌گیرد.

● ارزش‌یابی متنوع و در زمان‌های متفاوت صورت می‌گیرد و فرصت‌هایی را فراهم می‌کند تا دانش‌آموزان یادگیری‌های خود را نشان دهند.

● ارزش‌یابی متناسب با فعالیت‌های یادگیری است.

● ارزش‌یابی با انتظارات دانش‌آموزان تطبیق دارد و با راهبردهای

تعیین شده در برنامه آموزش انفرادی هماهنگ است.

● ارزش‌یابی با نیازهای دانش‌آموزانی که زبان یادگیری آن‌ها انگلیسی و یا فرانسه است منطبق است.

● به دانش‌آموزان رهنمودهای روشنی برای بهبود عملکرد درسی‌شان داده می‌شود.

● ارزش‌یابی توانایی دانش‌آموزان در ارزیابی از کار خود و تنظیم مقاصد یادگیری را ارتقا می‌بخشد.

● نمونه کارهای دانش‌آموزان به عنوان مدرک پیشرفت یادگیری مورد توجه قرار می‌گیرد.

● نتایج ارزش‌یابی، به والدین و دانش‌آموزان در ابتدای سال و در هر زمان در طول سال که لازم باشد، منعکس می‌شود.

در تدریس باید همه انتظارات یادگیری مورد توجه قرار گیرند، اما ارزش‌یابی بر پیشرفت‌های کلی یادگیری متمرکز است. انتظارات کلی یادگیری به لحاظ ماهیت وسیع هستند و انتظارات ویژه یادگیری

مقصد اولیه ارزش‌یابی و سنجش در
نظام آموزشی کانادا، بهبود یادگیری
دانش‌آموزان است

- وظایف ارزش‌یابی و ابزارهای مورد نیاز را مشخص می‌کند.
- به معلمان کمک می‌کند تا برای یادگیری برنامه‌ریزی کنند.
- به معلمان کمک می‌کند تا بازخوردی معنادار به دانش‌آموزان ارائه کنند.
- حوزه‌ها و معیارهای متفاوتی را برای ارزش‌یابی از عملکرد دانش‌آموزان ارائه می‌کند.

منابع

1. Lands and Peoples, North America, volume 5, 1989.
2. The Ontario curriculum Grades 9 and 10, social sciences and the humanities, Ministry of Education and Training, Ontario, 1999.
3. Curriculum of social sciences and humanities, Grade 11 to 12, living space and shelter grade 11, Ontario, 20
4. <http://www.lib.utexas.edu/maps/canada.html>
5. <http://www.canadianhomeeducation.com>
6. <http://classroomcanada.blogspot.com>
7. <http://www.ccege.org>
8. <http://www.regs.org/programs/education/>

مرجع

- The Ontario curriculum, social studies, History and Geography Grades 7 and 8, Ministry of Education, 2004.

در ارتباط با محتوا، در حوزه دانش و مهارت‌ها تعریف می‌شوند که هرکدام به انتظارات کلی یادگیری برمی‌گردند. معلم مشخص می‌کند که کدام انتظارات یادگیری از چه طریقی باید مورد ارزش‌یابی قرار گیرد. استانداردهای ارزش‌یابی در چهار سطح تعیین شده‌اند: رسیدن به انتظارات در سطح ۳ بدان معناست که دانش‌آموزان از کار خود یا والدین از کار فرزند خود مطمئن باشند. اما سطح ۱ بدان معناست که عملکرد دانش‌آموز زیر استاندارد ایالتی است؛ اگرچه دانش‌آموز می‌تواند به پایه بالاتر برود. سطح ۲ بدان معناست که دانش‌آموز به استاندارد ایالتی نزدیک شده است (تا حدی). اما سطح ۴ بدان معناست که دانش‌آموز فراتر از استانداردهای ایالتی عمل کرده است. معنای دیگر سطح ۴ این است که دانش‌آموز می‌تواند همه دانش‌ها و مهارت‌های تعیین شده در پایه را به طریقی کامل‌تر از سطح مورد نظر به کار گیرد.

مواد آموزشی که وزارت آموزش و پرورش در اختیار معلمان قرار می‌دهد، به آن‌ها در بهبود روش‌های ارزش‌یابی و راهبردهای آن کمک می‌کند. این مواد شامل نمونه کارهای دانش‌آموزان (مدل) و چارت پیشرفت تحصیلی است که پیشرفت دانش‌آموزان را در چهار سطح مشخص می‌کند. چارت پیشرفت تحصیلی بر مبنای چهار حوزه کلی یادگیری، یعنی دانش و مهارت برای هر سطح، تفکر، ارتباطات و کاربرد، و با توجه به ملاحظات زیر طراحی شده است:

- چارچوبی را برای همه انتظارات برنامه درسی در همه پایه‌ها و موضوعات فراهم می‌کند.

جدول ۴. نمونه‌ای از چارت پیشرفت تحصیل در دروس مطالعات اجتماعی، از جمله جغرافیا

حوزه دانش و درک و فهم	سطح ۱ (۵۹-۵۰ درصد)	سطح ۲ (۶۹-۶۰ درصد)	سطح ۳ (۷۹-۷۰ درصد)	سطح ۴ (۱۰۰-۸۰ درصد)
دانش محتوا شامل حقایق، اصلاحات و تعاریف	دانش‌آموز دانش محتوایی را به صورت محدود نشان می‌دهد	دانش‌آموز حدودی از دانش‌های محتوایی را نشان می‌دهد	دانش‌آموز دانش محتوایی را در حد قابل توجه نشان می‌دهد	دانش‌آموز دانش محتوایی را به طور کامل نشان می‌دهد
درک و فهم محتوا شامل مفاهیم، ایده‌ها، نظریات، شیوه‌ها، فرایندها، متدولوژی و یا فناوری‌ها	او درک و فهم محتوایی را به صورت محدود نشان می‌دهد	او حدودی از درک و فهم محتوایی را نشان می‌دهد	او درک و فهم محتوایی را در حد قابل توجه نشان می‌دهد	او درک و فهم محتوایی را به طور کامل نشان می‌دهد

